

## XIII.

**Om Superintendentens Stilling efter Reformationen.***Ved Holger Fr. Rørdam.*

De ny Superintendenter skulde ikke som de gamle Bisper være Herrer, men de bleve, som Kirkeordinansen siger, kaldede til stort Arbejde. Dog det var ikke allene Arbejdet, der betegnede den store Forandring: medens Bisperne før vare Rigets ypperste Mænd, traadte de nu bag ved hele Adelsskaren, hvis enkelte Medlemmer de havde at vise den skyldige Ærbødighed, som deres Overmænd. Følgende Stykke indeholder en Forskrift for Superintendenterne i denne Henseende; skjønt det er uden Aarsbetegnelse, lader det sig dog med Sikkerhed henføre til Slutningen af K. Christian den Tredies Regjeringstid eller endnu nærmere mellem Aarene 1550 og 1554. Det har hidtil ikke været benyttet, skjønt det indeholder et ganske mærkeligt Bidrag til Tidsalderens Karakteristik. Det meddeles her efter en Afskrift blandt Langebeks Excerpter paa Kongens Bibliothek (Nr. 252 a).

*Tractatus in quo breviter indicatur, quomodo Superintendens cum variis suæ dioeceseos ordinibus agat et suum officium ad gloriam dei et ecclesiæ ædificationem faciat.*

**Cum Nobilibus.**

Nobilitati cedendum est in honoribus, quorum dexterum latus nunquam a Superintendente claudatur, nisi fuerit præsentium iudicio coactus, idem in consessibus, vt conuiuiis, nuptiis etc. observandum est.

In colloquiis vtendum est verbis honoris, min gode Herre, Eder Strengthed, Eders Fromhed, Eders Godhed Jeg vil gaa effter eder.

Si cœperit nobilis, vt fieri solet, contendere serio nec non conuiciis lacessere Superintendentem pro aliquo articulo papisticæ doctrinæ defendendo, vel alias hic vel taceat ad manifestas calumnias, vel modestissime respondeat, pre-

sertim si officium concernit, tunc etiam semper suum proponat juramentum fidelitatis regiæ majestati præstitum, his vel similibus verbis: Min fromme Herre, min fromme Mand, Jeg er ickon en fattig Tienere, der thil ieg haffuer siddet paa mine Kne oc suorit Kongl. Maj<sup>tes</sup> at ieg vil vere tro vdi mit Embede, oc eder oc andre aff adelen er befalet, at Hanthaffue mig, saa troer ieg ocsaa det gode til eder.

Superscriptiones ad Nobiles.

Erlig oc Velbiurdig Mand Johan Friis Kongl. Maj<sup>ts</sup> Cancell, sin Herre oc patron ydmygeligen tilschreffuit.

Erlig oc Velbyrdig Mand oc strenge Ridder Her Anders Bilde til Søholm<sup>1</sup>, sin Herre oc Patron ydmygeligen tilschreffuit.

Erlig oc Velbiurdig Mand Knud Gyldenstjerne til Thim, sin synderlig gode Ven kierligen tilschreffuit.

Erlig oc Velbyrdig Suend Steen Rosenkrantz <sup>2</sup> K. M. befalnings Mand paa Variborig Slaat, venligen tilschreffuit.

Erlig oc Velbiurdig Quinde Frw Beritte Gøye venligen tilschreffuit.

Erlig oc Velbiurdig Quinde Fru Elline paa Scholdenes, salig Her Mauritz Oluffsøns effterleffuerske<sup>3</sup> venligen tilschreffuit.

Clarissimo viro, nobilitate, eruditione, pietate et virtutibus præstanti, Stigoto<sup>4</sup> ecclesiæ Roschildensis Archidiacono nec non in Dioecesi Lundensi præfecto regio, suo Domino et Patrono etc.

Clarissimo viro, nobilitate, eruditione, pietate et virtutibus ornatissimo Domino Nicolao Vrne, Lundensis ecclesiæ Præposito, nec non regni Daniæ Senatori inclyto, suo Domino et in Christo mecoenati, patrono singularissimo.

<sup>1</sup> *Hr. And. Bilde* døde 1555, St. Severini Nat (23 Okt.) Jfr. Hvitfeldt, S. 1551.

<sup>2</sup> Det maa være en Fejlskrift for *Rosensparre*. Sten *Rosensparre* var gift 1554, kunde altsaa da ikke mere kaldes *Svend*.

<sup>3</sup> *Hr. Movrits Olufsen* døde i Novemb. 1550.

<sup>4</sup> *Stig Pors* (døde 1556).